

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön julius 3^{kán} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

A' megbűvölt kisasszony.

1.

Fényes pompával kísértük vala el szeretett Károly császárunkat, mint azt az Augsburgiak tenni szokják. — Spanyoljait soha se kedvelhetém, mert ők minket Németeket nem igen becsültek, noha a' császár mindig jó példával ment elő. — Mi azonban Károlyt megszerettük; ritka lány érzetű lélekkel bir, 's én kívánom, hogy az ur Isten tartsa-meg őt számunkra. Valóban komor indulattal ballagék lakom felé, 's az arany és selyem, melly rám vala öltve, szinte táplálta szomorúságomat, mert minduntalan eltávo-zott urunkra emlékeztete vissza. Így sétálék-el a' káptalan egyháza mellett, becsavarodván lakhelyem utszája felé, midőn egy uri emberrel jöttem szemközt, kinek nyílt homloka alól szikrázó szeme akaratom ellen megigézett, mert villogó pillanatja keblemből valóban egészen szívemig hatott. Némelly ember már a' természettől nyerte ezen különös beható tulajdonságot, kivált a' szépnem, melly közül többeket ismerek, kik olly bájolván tudnak szemünkbe tekinteni, hogy az ember szive érezhetően nyílik - meg azon édes szem-izlet elfogadására.

2.

A' mint így feszesen rá néznék (mert ez szokásom), megállott, 's köpönyegét hátra vetette, melly alatt a' legde-libb férjfi-termetet szemléltem. — Erre ő is erősen szemem közé nézett, 's futólagos pillanatot vetett az ég felé, mintha lelkét valami homályos vissza emlékezés járna keresztül. Ez alig történt-meg, már ismét üzöbe vett, ha ugy szabad mondanom, mert csak ugyan az ügyes vadász se tehet különben, ki jól érti mesterségét. Bár milly jól megtud-

am egyébkor mérközni akár mily pillantással is, valamint akárki más, kinek semmitől se kellett irtóznia, vagy félnie, mostanában még is egészen meg valék zavarva, 's érzetem, mint gyuladozott arcom.

Furcsa indulattal meglepetve suhanék-el mellette, midőn ő igen barátságosan jó napot kívána. — Viszonzom köszöntését, mire hozzám közeledett, és gyönyörű férjfiás hangon mondá: — „Az ifiu ur vagy D—, vagy mesterségem bakkát sem ér!” E' mondása közben pedig megragadá kezemet, 's midőn kérdésére igennel válaszolnék, így folytatja tovább: „Mindjárt sejtettem a' természetnek ezen különös játékát, melly így tudja ismételni az alapvonásokat.

E n. — Hogy érti azt az ur?

Ő. — Hagyjuk azt most abba; éppen ilyen vala az urnak öreg atyja, midőn őt 20 esztendő korában Alexandriában láttam volt.

Egészen elálmélkodtam ennek hallatára, mert öreg apám 40 évvel ez előtt halt-meg 's ezen jövevény alig számoltott 36 évet; — ezt ő észre vevén elmosolyodék.

Ő. — „Soha se hallott kegyed valamit az arany tincsuráról?”

E n. — Hallottam biz én, de tanítóim ezt merő mesének állíták.

Ő. — Az meglehet; — de vannak olly szempillantatok is, melyekben a' természet kivetkőzik láng-ékesességeiből, 's magát a' halandó által lepletlen engedi szemléltetni.

3.

Csudás komolyság futotta-el őt, midőn ezeket mondotta, 's valamely kedvetlen láng lobogott szemeiben, úgy hogy majd elborzadtam tőle. — Ő ezt észre venni látszott, mert pillanatja ismét kiderült, 's arcza nyájas lön. — „Én Angsburghban ismeretlen vagyok — monda — fogadjon kegyed barátságába!” E' szavak közben igen behatólag nézett rám, 's kezemet forrón szoritotta.

Érzem szívemet megtelni, 's egész nyájassággal mondom: „Uram, ha arra engem érdemesnek tart, úgy nálam azt már meg is nyerte, 's ha házamba kíván jönni, szívesen látom kegyedet.”

Nem csak az, úgy mond, 's villogó pillanatjával rám tekintett, — kegyed jó ábrázatú, — nem mindennapi dolgokra van alkotva.

Ezen pillanatját nem voltam képes kiállani, elpirulva félre tekinték, mert ezen rendeltetésnek még ekkoráig meg nem feleltem.

„Az emberi életnek óráji nem egyenlők; nem szükség tehát azért kegyednek pirulni, hogy azoknak java még el nem érkezett: ki tudja, milly közel van kegyednek ütő órája!”

Én akaratom ellen fohászkodtam, mert már rég kívántam a' világba lépni 's férjfiás tetteken próbálni fiatal erőmet.

„Csendesedjék - le az ur — így folytatá tovább — 's ne östüggedezzék. Szerencsétlenség az minden ifiúra nézve, ha ellenkező szenvedélyek környékezik szívét.”

A' mint így beszélne, mellettünk egy sugár asszonyi alak, olasz szokás szerint erősen befátyolozva suhant - el. — Ő elnémult, 's elsápadt; — vidám arcza egyszerre nagy nyugtalanságra változott, 's mellje észrevehető sebesebben emelkedett.

A' mint így meglepetve előtte állnék, melljéhez ragadt mondván: „A' csillagzatok láthatlan fonalakon vezérelnek minket, 's bár mikép látszassunk is a' köztér által egymástól elválasztva lenni, még is a' legtávolabb levőhöz közelebb vagyunk, mintsem azt vélnők. — Három órákor ismét meglátjuk egymást.”

Ekkor tőlem sebesen eltávozott, 's nem sokára befordulván egy utsza szegletén, szemeim elől eltűnt.

Megütközve, 's ugyan azon nyomon, mellyről ő már régen távozva szemeim elől tűnt vala el, állék még sokáig helyemen. — Ugy érzettem magamat, mintha a' hajdan korból valami nagy ember lépett volna hozzám, hogy semmiségre emlékeztessen vissza; 's ez annyival is inkább ötlék eszembe, minthogy több már régen elhunyt hősek ábrázolatjaiknak birtokában valék, mellyeknek szemlélésében különösen gyönyörködtem.

Végére elindultam helyemből, 's igen kedvetlen gondolatokba merülve szállásomra érkeztem; de sem étel sem ital nem esett jó ízűen: pedig különben a' borocska fel szokott volt rend szerint vidítani.

4.

Még is csak furcsa valami az emberi kedvely (Gemüth), mintha a' minket környékező dolgok valamennyin abból

szívnák-ki színeiket; szívárvány gyanánt kell annak keblünkben lappangani, 's véleményem szerint mintegy közép pontja valamennyi színeknek. — Így reám nézve ma minden komor tekintetű vala, az előbbi tündérfény fakó színezetig aljasodott alá, 's a' gyönyörűség miatt már alig pislogtak szemeim.

A' hármat alig verte-el az óra, midőn ajtóm megnyílik, 's azon ismeretlen lépett-be szobámba. — Tiszta feketében volt, kurta kard lógott oldalán, 's fehér toll lebegett süvegéről; — ő nekem kezét nyújtván imigy szólíta-meg:

„Készen van-e kegyed vendégeket elfogadni?“

„A' kedveseket“ — felelék neki, kezét erősen megszorítván. — Ekkor megcsókolt, 's nagy fekete szemeit körül jártatván a' szobában, midőn öreg apám ábrázolatját megpillantaná, sebes léptekkel oda sietett, 's lágy hangon monda: „Ő az, igen ő az volt, — egy talpig becsületes ember; — haj — ha még életben volnál!“

Ezen szavak furcsán járták keresztül lelkemet, sőt egy könnyű borzadás is fogott-el; mert ő apáim ábrázolatjaik előtt úgy állott, mintha lelkeiket a' sirból akarná vissza hívni. —

Azután ismét felém fordulván monda: „Szerencsés az, kit naponként nemes őseinek jól eltalált rajz-sorai bátoritanak. — Amott az élet viharai ellen biztos öböl vagyon, hol a' rég elhunytaknak jó tetteik szemlátomást emelnek ki minket gyávaságunkból. *(Folytatás következik.)*

ORSZÁGISMERTETÉS.

Árva vára.

Valamint az erkölcsi világban a' nagy történetek okai, a' természetiben pedig az első kezdetek többnyire kicsinyek, 's csekélyek: szint olyan ama dombok sora is, melly Ponzonnál halkal emelkedik a' Duna felett, 's minekutána azt az egykori, most, fájdalom, omladéokban fekvő említett vár koronázza-meg, azonnal mintegy megnemesült, mérséklett magasságaival fordul északnak, csúcsainak pedig külön neveket szerezvén továbbra hegyekké, havasokká, jégbérczekké tornyosodik, 's Karpath név alatt Europa hegy-lánczai közt kitűnő helyet foglal-el. — Mennél inkább emelkednek pedig csúcsai az ég felé, annál durvább, 's mostohább lesz az emberi nem iránt éghajlatjok; és még

is (mintha a' természet különös kedvét találná az önellenkezésben) mennél tovább lépünk e' kietlen tájakba, annál inkább nevededik a' népség mind számában, mind erejében, lelki 's testi ügyességében. Pozson 's Nyitra vármegye csak úgy ismeri a' Karpathokat, mint dombokat; de már a' szomszéd Trencsin, nem ok nélkül, hegyeknek nevezheti őket, míg a' határos Árvában mint szörnyű óriások lengyel 's magyar ország mozdithatlan határait képzik. Ezen felhőkig tornyosult kőrákások közepén, hol a' nyár csak kevéssé ismeretes, 's a' mesterséges meleg segedelme alig szükségtelen három hónapig esztendő által, egy jelesebb tetőn, melly a' sebes Árvától körül folyva észak felől függőlegesen lecsapintva csak a' levegőnek szárnyas lakójától látogathatik, hatalmas nagysággal emelkedik egy hármass vár, melly szerény méltósággal uralkodik ama tartományon, mellynek nevét kölcsönözi; hogy pedig ezt ama habzó víz, melly haraggal ütközik sziklájiba, tőle nyerte vagy vette-e, kétséges. — Már az épületek sokasága, a' lánczok, tornyok árkok, 's várkerítő falaknak kiterjedése és erőssége is eléggé bizonyítja, hogy illy óriási munkát alkotni, 's e' magános pusztán teremteni csak ezerek erejét egy intéssel kormányzó hatalmas nemzetség lehetett képes.

Árva várának neve három egymástól különbözött, 's még is kölcsönös öszve függésben levő, egymás felett fekvő erősséget jelel, melly a' magyar történet szerint nevezetes határ-őr gyanánt szolgált a' hont sokaig 's gyakorta nyugtalanító Sarmata szomszédok ellen. Az alsó várba három erősen őrzött bemenetel vezet, mellynek vassal gazdagon fedett iszonyú kapu-szárnyai pompás lassúsággal nyílnak-meg. A' legkülsőbb kaput közvetlen rárohanás ellen mély sáncz fedi, mire amaz vonó hid képpen, mellyen sok erős kar próbálhatta erejét, ereszkedik-le. Innen felfelé két felől erős falak közé szorított menetel vezet a' másodikba; ez egy messzire kitolakodó bástyától, mellyben erős kazamaták vannak, vezérelve védetik. Egy faragott kő ezen vésett irással: I. Z. D. és 1543.“ egykori Zedlitzky János birtokosára emlékeztet.

Hogy végre az alsó udvar színére juthasson az ember, egy erős tornyon kell átvergődni. Régenten a' kapu boltozatját Thurzó György gróf, 's annak hitese Czobor Erzsébet két czimereik ékesíték olly tartalmú felirással, hogy

ezen ur Mátyás cs. 's kir. alatt hazánk nádora levén ezen alsó várat 1616-ban ki-igazította, 's nagyobbitotta. Most a' Zichy gróf czimere foglalta - el helyét olly írással, melly jelenti, hogy a' vár 1800-kinagy tűz után g. ZichyFerencz directoratusa alatt ismét felépült.

Itt vannak, a' gazdasági tisztek szép 's tágos lakhe-lyeik; azokban az előtt a' várnak vitéz urai laktak, mel-lyek több vakmerő tervek (planumok) 's jeles szándé-koknak, de talán sok erőszaknak is tanúji valának. Egyik toronyban tartatik a' familiának gazdag levéltára (archi-vuma), 's nem messzire van egy cisterna, mellyből a' föld-alatti árkokon bele szivárgó, 's mindig friss forrás - vizet lehet meríteni. A' kápolna is ezen épületek sorában áll, 's méltó a' tekintésre az emlék - kövek és sir - irások miatt, mellyekkel ékeskedik; mert itt nyugszik G. Thurzó György † 1617. és Imre † 1621. valamint Tököly István is † 1672.

(Folytatás következik.)

J E L E S M O N D Á S.

Asszony iránti tisztelet a' nemzeti tökély b é-lyege. Az emberiség történetének következménye, hogy: men-nél gyengébb 's pulyább valamelly nép, annál megvetettebb, el-nyomottabb és gyűlöltebb az asszony; — mennél erősb, bátrabb, és eszesebb valamelly nemzet, annál jobban kimélve, tisztelve, becsülve nála az asszony. — Szép dicsérő beszéd ez az asszonyra nézve a' természet szájából, mellybe hazugság, hizelkedés, kétér-telműség soha se jó, soha se jöhet. — — Így gondoskodott az anya - természet szép leánya felől, az asszonyról; — úgy hogy még a' férjfinak becsületét, a' népek méltóságát, a' nemzetek mi-veltségét is az asszonyok iránti gondolkozás-módjoktól tevő füg-gővé.

Fej es.

Nyelvetlen nemzet. A' melly nemzetnek nyelve nincsen, annak nincs hazája, csak szállása; nincs hazafisága, mert nincs hazája, és csak a' szerencsés időknek tulajdonithatja, hogy az il-lyen nem- nemzetet, hanem csoportot, más nagy nemzet el nem nyeli. Nem a' föld, nem a' folyók tartják öszve a' nemzetet, ha-nem a' nyelv. — — A' nyelv által közli szívét eszét egyik em-ber a' másikkal. A' tudományokat, mesterségeket, egy szóval a' culturát csak a' nyelv által tehetjük magunkévá. — — Az a' nyelv egy nemzetnek, a' mi napfény az eleven világnak. — A' nyelv köti az embereket egy olly nemzeti testté, mellynek a' po-litika vészei nem árthatnak. Nyelvünk nélkül egyenként ingado-zó, gyökeret nem verhető, gyenge nádszálak vagyunk, mellyet a' politikának legkisebb szelei kitekerhetnek: szóval a' nyelv lelke a' nemzetnek!

Kisfaludy Sándor.

A' szerelem olly érzelem, melly szivben kél, szivben él,
és szivben hal is el.

A' sziv. — A' rokon érzésű sziv földi mennybe visz; a' meg-
osztott nem boldogithat; 's az egyedül szánakozásból éledt nem
tarthatja-fel boldogságunk egét. Miskolczy István.

K Ö L T É S Z E T.

A' r ó z s a.

(Románcz.)

Nyilt kebellet jár a' lányka	Küzd, viv és hevül szivében
Kertje bájos bokrain	Ajka néma szót nem lel
Holló fűrtje lágy zefírtől	Haj! az ifju benne él már
Szét terülve vállain.	'S szem lesütve így felel:
Felkelő tavasz-daloként	„A' virágom, melyre vágyod
Száll az ének ajkain,	Olly magosra szálla-fel
Vágya nyugott 's nem repül még	Ó! hadd nékem hű barátám
Messze túl virágain.	Hű szivére emlékljel,
Keble nyugott és szelid mint	Bennem él ő, benne én is
Vész nem érte béke-part,	Ő adá ezt én nekem
Csendes, mert nem érezett még	Ó! bocsáss-meg, hogy ha én ezt
Lét-epeszítő sziv-vihart.	Emlékének szentelem.“
Büszkén áll egy rózsa rajta	„„Rózsád tartsd-megangyal éppen
'S a' kebel hullámitól	Vágyom szün feléje már,
Életet sziván-le, sokkal	Kebled nyujtsad dult szivemnek
Bájolóbb színben virul.	Es reám örök kéj vár.““
„Lányka! add e' rózsa szálát	Néz a' lányka és szelíden
Add az érted égőnek,	Lét-adó két napjai
Hő melljéről nyujts enyhet, mert	Feltekintnek és leszálnak
Kínra kínaim nőnek,	'S nyitva keble titkai.
Lányka! ó! ki mint virág-szál	Földi létét elfelejti
Állasz kerted bokrain,	Lányka, ifju, 's lelkeik
Add e' szálát, vagy ha nem, majd	Túl evezve föld salakján
Szórd-el sírom hantjain.“	Földiek csak csókjaik.
Így az ifju, 's a' leányka	„Röppenj messze szük jövődő
Rózsa arcza lobbadoz'	És ti multkor álmai,
Ismeretlen vágy kél benn, melly	Nékünk tág a' szép jelenkor
Nyúgalmat rabol, és hoz.	'S idvezitnek bájai.

Sz é p h e g y i E m m a.

K Ü L Ö N F É L E.

Fillér-theatrum. „Már, ha mindent filléren adnak, le-
gyen fillér-theatrum is“ monda egy berlini Quidam; kinek terve
következő. Egy első rendű hely 6 fillér, egy a' parquetton 4 fil-
lér, földszint 3; a' második emeletben 2, és a' harmadikban 1 fil-
lér lenne. Ezen Quidam, a' mint hire van, már is több tagokat
fogadott. Az első hősjátékos naponként 10 fillér fizetést kap. —

Nápolyi szerelmes kifejezések. Ezek, a' mint látszik, még a' pásztor-életből kölcsönöztettek. A' szerelmes ifiú leánykáját „kedves csicsókájának“ (carciofolo mio) nevezi, vagy „esztendő tehénének“ (annechia mia); továbbá „báránkjának, angolna és mókusának hívja; de leginkább 's leggyakrabban „szeme golyójának.“ — A' spanyol Seladon ellenben, ha igen-igen lán-gol, leánykáját sokkal élesebben szólítja. Ő tudniillik azt „lelke sőtartójának“ (salero del alma mia) nevezi. Mennyivel aestheti-caibb a' magyar pórnak violája, rózsája, angyala, gyöngye, szí-
vem-je, kincsem 's galambom-ja!

Álló halott. A' Mosel partján fekvő Briedern nevű falu-ból, nem régiben, egy seborvos a' Cochem felé vivő hegyen ke-resztül haza akart menni. Három napig vártak reá övéji; végre a' község megkérte, hogy a' környéket megezírkálják. Ekkor az erdő egyik magosabb részében a' seborvos kutyájára bukkan-tak, melly mihelyt a' keresőket meglátta, feléjük szaladt, 's őket egy bokrosba vezeté. Itt találták a' szerencsétlent. Ő annyira bele bonyolódott a' tövisek közé, hogy számtalan sebekkel ter-helve ott állva meghalt, 's úgy is találtatott.

Híres iszákosok. Posenban a' múlt decemberben 7 ember halt-meg a' régi betegségben, t. i. pálinka ivásban. Egy paraszt asszony öt napig egyre ivott, 's addig ivott, míg végre elesett 's halva maradott. — Pesten is a' múlt héten szomorún bizonyo-dott-be a' pálinka-ivásnak veszedelme, midőn egy szegény asszony-nak fél esztendő gyermekében a' pálinka meggyulladt, 's a' vér-könnyekeket hullató ártatlannak orrából és szájából füstölgött és lángolt a' meggyulladt szesz.

Páratlan fukarság. Londonban bizonyos Biddle's nevű német varga 's zálog-adó halt-meg, mintegy 6 millio forintot hagyván hátra. Külsőképp egészen hasonló volt egy koldushoz. Az estvét többnyire kocsmában tölté, hol egy pohár bor 's ke-nyér és sajt volt vacsorája. Ő esztendőnként legfeljebb 50 ft. ster-linget költött-el, de másoknak tetemes summákat kölcsönzött, és számos részvényei voltak a' keletindiai társaságnál 's egyebütt.

Mulattató. X. betegeskedésről panaszkodék; mire Y. ezt felelé: „Engemet pedig minden nap a' negyed napos hideg lel.

Sz. H. M.

Számrejtvény.

N. ur gyermekei mellett 10 évig állandóan nevelőt akarván tartani X. ajánlá neki szolgálatját úgy, hogy az első 5 esztendőre ingyen szolgál; a' 6-ik esztendőre kért 10 denart (5 denar = 1 garas) úgy azonban, hogy e' pénz-összeség a' hátra levő éveken mindig maga magával sokszoroztatva fi-zetessék-ki neki t. i. a' 7-ik évben már kapjon 10-szer 10 denart, 's így to-vább. Kérdés: keyeset kért-e a' nevelő, vagy sokat?

Előbbi rejtvény: Fecske.

Szerkezi Róth krepf Gábor, halpiacz 86. szám.

Nyamt. Trattner-Károlyi, uti utsza 612.